Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

12 (532)
19 березня
2015 р.

Великому числу народних діячів наших не вистачає бути рядовими – вони конче хочуть бути генералами. Їм не вистачає тихої праці, вони конче бажають шуму, гуку і кадил... І трапляються сумні факти, що через непогамовні амбіції... перекидаються в інший табір і з діячів нації стають зрадниками національної справи.

Марійка ПІДГІРЯНКА

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

...СВІТ ПРОЙДЕШ, ТА НАЗАД НЕ ВЕРНЕШСЯ

Минув рік від того пам'ятного кримського псевдореферендуму, на якому нібито чи не стовідсотково жителі півострова під дулами російських автоматників проголосували за приєднання до Росії. А у Севастополі взагалі – 126 відсотків від кількості зареєстрованих виборців. Щоправда, на якусь мить в Інтернеті з'явились справжні цифри: голосувала десь третина виборців, та й із них лише половина навіть в умовах фактичної російської аґресії висловились «за». А це ж нікчемно мало для подальшої окупації. Та хто, зрештою, на це зважав? Й інформація ця вмент була видалена. І лише через рік, у ці дні, з російського документального фільму «Крим. Шлях на батьківщину» дізнаємось правду від самого Путіна і про самого Путіна. Як він тоді блефував і брехав і про «зелених чоловічків», які нібито як інопланетяни з'явилися нізвідки, і про захоплення українських військових частин псевдосамообороною, і про одностайне рішення кримського парламенту, який, виявляється, силою зігнав на засідання сумновідомий Стрелок...

Згадуються прес-конференції Владіміра Путіна, як він, не моргнувши оком, брехав Росії, Україні, всьому світові, що Кремль до тих подій в Криму не має жодного стосунку... Брехав Путін, брехав Кісельов, брехав Чуркін, Шойгу та іже з ними. І світ їм вірив. Як потім (чи не до сьогодні вірить), що на Донбасі – не російська аґресія, а нібито громадянська війна, що воюють там не російські найманці, що малайзійський «Боїнг» із громадянами Європи російські військові не збивали, що Росія не є постачальником бойовиків, а «гради», танки, «урагани», міномети, снаряди, бронемашини напевно з неба падають, що міста і села обстрілюють не російські бойовики, а українська армія...

Найприкріше в цій ситуації те, що цій брехні ще й вірять. Хоч, як кажуть, хто хоче, щоб його обдурили, того легко обдурити. Зрештою, сприяє цьому, як на мене, й наша влада, яка навіть через рік російської аґресії на сході України так офіційно і не назвала війну війною. І далі веде переговори з Путіним, підписує якісь угоди, хоч зі стовідсотковою впевненістю можна стверджувати, що вони як не виконувались, так і не будуть виконуватися.

І ця особливість російської політики відома світові давно. А все одно європейці, як, видається, й американці, дозволяють вішати собі на вуха локшину. Ще ж німецький канцлер Бісмарк стверджував, що договори з Росією не вартують паперу, на якому вони написані. А нинішній канцлер А. Меркель все одно твердить, що ніякої зброї Україні не можна давати, а слід примушувати її до дипломатії, до переговорів з аґресором. Питається, невже європейці вірять Путіну? Чи, може, вони комфортніше почуваються обманутими? Хтозна...

Але ми, що терпимо від московської брехні, маємо розуміти, що вірити москалеві не можна. І нам потрібно своє робить: озброюватись, налагоджувати економіку, словом, наводити порядок у своїй хаті. Але, насамперед, нашим правникам, мін'юсту потрібно задокументувати і скерувати в Гаазький трибунал зізнання Путіна про те, як він готував план анексії Криму і як його реалізував. Адже це зізнання в злочині проти світопорядку, в підриві міжнародного миру. Адже рано чи пізно він таки сяде на лаву підсудних, як мав сидіти в Нюрнберзі його попередник Гітлер. Щоправда, вкоротив собі віку сам. Як писав наш Пророк: «Брехнею, бач, вийдеш всюди, та не вийдеш в люде...» А ще в народі кажуть: «Брехнею світ пройдеш, та назад не вернешся». Гадаю, що настане таки час, коли на лихих впаде кара за злочин. І не лише на Путіна.

Богдан ВІВЧАР

ДІЯ

РОБОТА ЗНАЙДЕТЬСЯ УСІМ

Відбулося засідання Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка під орудою заступника голови обласного об'єднання Дмитра Захарука.

Насамперед члени Правління обговорили й затвердили план роботи ІФ ОО ВУТ «Просвіта» на 2015 рік, який представив відповідальний секретар Михайло Січка. У дискусії взяли участь Богдан Борович, Євген Романишин, Мирослав Янишівський, Василь Жураківський, які наголошували на тому, що «Просвіта» має активізувати свою діяльність для посилення впливу на суспільне життя громад через визначення конкретних важливих цілей. На нинішньому етапі таким орієнтиром є прийдешні вибори до місцевих рад. Вони згадали досвід ведення виборчих кампаній на початках становлення нашої Незалежності, тоді ще Товариством української мови. В той час до рад усіх рівнів практично обирали кандидатів, делеґованих товариством...

Вирішено запропонований план роботи затвердити і розмістити на вебсторінці обласного об'єднання для ознайомлення і ймовірного доповнення пропозиціями від місцевих осередків. Правління також закріпило і затвердило за членами Правління напрямки діяльності. А це – політичний, організаційний (створення нових осередків і розробка та апробування нових форм роботи), молодіжний, лекційно-пропаґандистський, освітній, юридично-правовий, інформаційний, культурологічний і мовозахисний, видавничий, краєзнавчо-туристичний, а також – утвердження здорового способу життя.

Власне, реалізації останнього і був присвячений розгляд третього пункту порядку денного: йшлося про чи не найважливішу нашу просвітню працю на ниві утвердження здорового способу життя. Д. Захарук насамперед зачитав звернення «Будьмо тверезими!» і запропонував його обговорити. «Коли, як не тепер? Хто, як не ми?» – так означив професор медицини Степан Ґеник нагальність для суспільства проблеми і важливість просвітянської праці у цій царині. Він навів цифри і факти з лікарської практики, скількох людей, особливо молодих, вбиває чи робить інвалідами алкоголь. Скажімо, при систематичному вживанні спиртного молодий чоловік стає алкоголіком уже через шість років, а жінка – через три... Саме через це на сотню новонароджених у 15-ти діагностують епілепсію, восьмеро – олігофрени, а дванадцятеро в майбутньому поповнять ряди алкоголіків...

Професор медуніверситету Володимир Боцюрко поділився досвідом утвердження здорового способу життя серед молоді. У виші створено першу аґітаційну бриґаду з двадцяти студентів, які зустрічаються зі студентами, ліцеїстами, учнями, фактично зі своїми однолітками, й фактами і життєвими прикладами переконують юнаків і юнок у шкідливості алкоголю, наркотиків, тютюну (насамперед репродуктивній функції організму). І таких бриґад у медуніверситеті незабаром побільшає.

А Євген Романишин нагадав, що він ще торік випустив плакат про шкідливість пива для молодого організму і вже півтори тисячі таких «наочних посібників» розповсюдив у навчальних закладах. Потрібно працювати над тим, щоб молодих із сумнівних компаній залучити до занять на спортмайданчиках. А отже, їх потрібно облаштувати у кожному селі, а в селищах і містах їх має бути по декілька. А ще з допомогою депутатів та активістів нарешті в обласному центрі утвердити Центр здоров'я...

Дискусію викликала пропозиція Мирослава Янишівського щодо навчання молодих культури споживання алкоголю, власне, навчання етикету. На його думку, молоді так чи інакше (а за даними соціологів – із 13 до 16 років – авт.) пробують спиртне. То краще, аби вони знали наперед про його шкідливість для здоров'я. Щоправда, з цією позицією погодились не всі, хоч вона, як на мене, вартує уваги.

А ось пропозицію Оксани Тебешевської підтримали одностайно. Вчителька з Калущини запропонувала проводити для учнів 4–7 класів диктанти чи перекази на теми шкідливості усіляких джинтоніків, «травки», тютюну... І взялася підготувати такий дидактичний матеріал, аби розіслати його через Інтернет в усі відділи освіти, а далі – у кожну школу.

Про вироблення конкретної програми ведення такої важливої роботи говорили Богдан Борович, Василь Жураківський, Петро Арсенич... І всі члени Правління наголошували, що до такої важливої справи обов'язково варто залучити Церкву, адже вона має найбільший авторитет у суспільстві. Слово, сказане з проповідальниці, таки западає в душу... А ще – добиватись, аби на кожній пляшці, як є нині на кожній пачці цигарок, був напис, що алкоголь шкідливий для здоров'я.

Правління ОО ВУТ «Просвіта» схвалило звернення (друкуємо в нинішньому числі «ГП»). Вирішили видрукувати його окремою листівкою масовим накладом для ширшого розповсюдження. А для розгортання такої потрібної нині суспільству роботи всі організаційні підрозділи та осередки «Просвіти» мають налагодити тісні контакти з депутатським корпусом, муніципальними, державними, медичними установами, Церквами, закладами освіти, культури, спортивними, громадськими товариствами...

Запропоновано звернутись до Центрального проводу «Просвіти», аби ініціативу прикарпатських просвітян поширити на всю Україну.

Богдан ВІВЧАР

ФЕСТИВАЛІ

ВІД ГУЦУЛІЇ – ДО КРЯЖІВ ДОНЕЦЬКИХ

Перший районний фестиваль під такою назвою пам'яті поета-політв'язня, Шевченківського лауреата Тараса Мельничука у рамках п'ятого Всеукраїнського фестивалю відбудеться у Кривірівні та Верховині 26 березня.

Як сказав голова РО ВУТ «Просвіта» (заступник співголови оргкомітету) Василь Нагірняк, організатори фестивалю – Верховинська райдержадміністрація, Верховинська райрада, «Просвіта», музеї Івана Франка, «Гуцульщина», «Тіні забутих предків» вирішили провести дійство спільно з Чернівецьким національним університетом, Чернівецьким меморіальним музеєм Володимира Івасюка та обласною організацією НСПУ.

На свято поезії, свято українського слова до нас, на Верховинщину, запрошено відомих в Україні майстрів слова: Шевченківських лауреатів Дмитра Павличка, Василя Герасим'юка, Степана Пушика, Василя Шкляра... До столиці Гуцульщини хоче завітати сестра Володимира Івасюка Оксана Михайлівна у складі творчої делеґації з Чернівців. У фестивалі візьмуть участь і молоді поетичні таланти Верховинщини.

Отож оргкомітет фестивалю «Від Гуцулії – до кряжів донецьких» щиро запрошує всіх на храм української поезії та книжки, який почнеться у Верховині, у великій освітянській залі, 26 березня ц. р. о 15-ій годині.

КАЗАВ ПАН...

ОТАКА «КУЛЯВЛОБ»

Вартість газу для приготування їжі й підігріву води зростає у шість разів – до 7188 грн. за тисячу кубометрів. Таке рішення ухвалила Національна комісія, що здійснює реґулювання у сфері енерґетики і комунальних послуг (НКРЕКП). Отже, з 1 квітня запроваджують два тарифи – «зимовий» і «літній».

На час «зимового» тарифу, що діятиме з 1 жовтня до 30 квітня, є ліміт – 200 кубометрів газу на кожний місяць, за який з власників газифікованих будинків та квартир у багатоповерхівках, що обладнані індивідуальними системами опалення і підігріву води, братимуть плату в розмірі по 3,60 грн. за кубометр. Або ж в 3,3 раза дорожче порівняно з нинішнім тарифом. Та якщо ліміт буде перевищено, то за весь газ, спожитий в обсязі понад 200 кубометрів, доведеться платити вже за ціною 7,188 грн. за кубометр.

У літній період – з 1 травня до 30 вересня – вартість блакитного палива для приватних споживачів становитиме 7188 грн. за тисячу кубометрів незалежно від обсягів його споживання. Таку ж ціну за блакитне паливо впродовж року, – тобто незалежно від того, надворі літо чи зима, – платимуть і власники квартир у багатоповерхівках із централізованим опаленням та гарячим водопостачанням і газовими плитами, де газ використовують лише для приготування їжі. У кого немає індивідуальних лічильників газу і які платять за блакитне паливо на підставі чинних норм його споживання, і в опалювальний сезон, і в міжсезоння доведеться платити за газ найвищу ціну – 7,188 грн. за кубометр.

Отака «кулявлоб».

Івано-Франківські обласне та міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

21 березня – ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ПОЕЗІЇ

Запрошуємо поетів на вечір поезії зі своїм творчим доробком, присвяченим воєнним діям на сході України

Запис за телефоном: (0342) 75-05-86 (Михайлина Боднар)

22 БЕРЕЗНЯ, 15.00 НД «ПРОСВІТА»

Івано-Франківські обласне та міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

26 БЕРЕЗНЯ (четвер), 17.00 НД «ПРОСВІТА»

Запрошуємо на відзначення 150-річчя першого публічного виконання українського славня «Ще не вмерла...» та 200-річчя народження автора Державного гімну України Михайла Вербицького.

Слово виголосить доктор мистецтвознавства Ганна Карась, голова товариства «Лемківщина», доцент Національного медичного університету Степан Криницький, почуєте Гімн України у виконанні хорів, духових оркестрів, окремих виконавців на різних музичних інструментах.

ЗВЕРНЕННЯ

БУДЬМО ТВЕРЕЗИМИ!

Дорогі брати і сестри!
Великий і величний український народе!

Всевишній нагородив нашу Націю найкращим у світі краєм. Але з правіків маємо хижих і захланних сусідів, що зазіхають на подароване нам Богом. Аби загарбати наші багатства, вороги насамперед нищать нас самих.

Нині вкотре мусимо відбиватися від хижої московитської орди. Кладемо на вівтар Вітчизни найдорожче, що маємо, – життя найкращих синів і доньок України. Кожен свідомий українець на захист рідного краю віддає все, що може. Держава змушена тратити на війну колосальні кошти. Ми залізли і змушені далі лізти у борги. Різко знецінилася наша гривня, зросли ціни, подорожчало життя. Злигодні, які переживаємо, не можуть не відбиватися на фізичному, психічному, моральному здоров'ї Нації.

Смертельні загрози вимагають кардинальних дій. Всенародною потугою ми здолали московитських ставлеників – банду Януковича, надлюдською напругою захищаємося від підступного, віроломного, дикого ординця на сході України. Однак є ще один не менш небезпечний, не менш підступний внутрішній ворог, який нищить наше здоров'я, наш добробут, забирає наші життя, загрожує нашому майбутньому. Це – алкоголь. Споконвіків окупанти старалися споювати нашу націю. Вороги України, що паразитують на людських недугах, і нині, навіть всупереч лояльним до них законам, цілодобово рекламують різні алкогольні напої по телебаченню, отруюють якнайпривабливішим на вигляд алкоголем українців, особливо молодь.

Ми чинимо несумісне з нашою національною мудрістю: тратимо величезні ресурси на рекламу, виробництво, споживання того, що псує наше здоров'я, а потім – на лікування хвороб, яких самі собі за власні гроші набули.

Ще за радянських часів, як встановила соціально-медична наука, алкоголізм був третьою причиною смерті після серцево-судинних захворювань і злоякісних новоутворень. В середньому

ОКОВИТА НЕБЕЗПЕЧНІША ВІД МОСКОВИТА

алкоголь скорочував тривалість життя на 20 років. Те, що сталося в самостійній Україні, не вписується в жодні рамки раціонального. В нашій державі функціонує понад 500 заводів, що виробляють алкогольні напої. За медичними дослідженнями, межа у 8 літрів абсолютного алкоголю на одну особу за рік є критичним показником: настає не лише моральна, а й фізична деґрадація нації. Саме таку СМЕРТЕЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНУ МЕЖУ УКРАЇНА ПЕРЕЙШЛА У 2000-му РОЦІ. Треба також нагадати: здоров'я і тривалість життя людей на 55 відсотків залежить від способу життя, на 20 відсотків – від спадкової схильності, на 15 відсотків – від стану довкілля і лише на 10 відсотків – від медицини.

З ПРИЧИН, ОБУМОВЛЕНИХ АЛКОГОЛЕМ, УКРАЇНА ЩОРОКУ ВТРАЧАЄ ПОНАД 40 000 ЖИТТІВ. До порівняння: за даними Уряду, від початку російської аґресії загинуло понад 6000 людей.

За минулих 50 років тривалість життя українців скоротилася на 4 роки.

До алкогольної залежності і всіх обумовлених нею нещасть призводять не тільки, а може, нині й не стільки вина, горілки та коньяки, як пиво та інші слабоалкогольні напої, якими вороги України труять наше майбутнє. Слабоалкогольний коктейль джин-тонік, ром-кола, бренді-кола містять до 8 відсотків чистого спирту, випити літр такого напою те саме, що 200 грамів горілки. За останні 15 років пивна алкогольна залежність зросла в 12 разів. Пивний алкоголізм особливо підступний: розвивається непомітно, зразу переходить у важку форму і дуже важко лікується.

За даними ВООЗ, Україна займає перше місце в Європі за алкоголізмом серед школярів. І це при тому, що наші закони забороняють продавати алкогольні напої особам віком до 18 років.

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк нещодавно назвав страшу цифру: НА ОБОРОНУ ВІД МОСКОВИТСЬКИХ ОРДИНЦІВ МИ ЩОДНЯ ТРАТИМО СТО МІЛЬЙОНІВ ГРИВЕНЬ. Порівняймо: У 2013 РОЦІ УКРАЇНЦІ З СІМЕЙНИХ БЮДЖЕТІВ НА АЛКОГОЛЬ, НАРКОТИКИ І ТЮТЮН ЩОДНЯ ВИТРАЧАЛИ ПО 205,5 МІЛЬЙОНА ГРИВЕНЬ. А ще порівняймо вартість гривні 2013 року з нинішньою.

Наші вороги вже давно, і, на жаль, не без успіху реалізують проект перетворення України на територію. Пияцтво і наркоманія – надзвичайно потужні засоби їхньої антинародної політики. Найлегше управляти п'яними, задурманеними чи дурними й голодними.

ПИЯЦТВО І НАРКОМАНІЯ – ЦЕ ГЕНОЦИД УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.

На жаль, нині не маємо ні антиалкогольної програми, ні державного замовлення на боротьбу з алкоголізмом. Деякі заходи (часткова заборона реклами у засобах масової інформації, заборона розпивання спиртних напоїв на вулицях) не дають відчутного ефекту.

На боротьбу з алкоголем маємо піднятися всією Нацією: розробити широку системну програму, яка охоплювала б законодавчу, освітню, медичну, культурну, промислову, торгову та інформаційну сфери. Маємо сформувати в суспільстві табу до споживання спиртного. Таке табу повинно утверджуватися у свідомості дітей з перших років життя. Ми всі, а влада насамперед, маємо зрозуміти, що йдеться про майбутнє Нації і кожного з нас.

Ми у війні з московитською ордою відмовляємося від найнеобхіднішого. Зробімо ж ще одне зусилля – відмовмося від непотрібного і шкідливого – від алкоголю. Пам'ятаймо: ОКОВИТА НЕБЕЗПЕЧНІША ВІД МОСКОВИТА.

Славимо Україну привітаннями один до одного, у боях і на різних маніфестаціях. Не ганьбімо ж її алкоголем. Те, що тратимо на цього підступного ворога, віддаймо на боротьбу з аґресором, на допомогу потерпілим від аґресії, на відбудову знищеного аґресією.

НАРОДЕ УКРАЇНСЬКИЙ! ТИ ВЕЛИКИЙ І МУДРИЙ!

ПРОДЕМОНСТРУЙ СВОЮ МУДРІСТЬ І ВОЛЮ, СВОЮ ЛЮБОВ ДО НЕНЬКИ УКРАЇНИ! ХАЙ В УКРАЇНІ ЗАПАНУЄ ТВЕРЕЗІСТЬ!

СЛАВА УКРАЇНІ!

Михайло АНДРУСЯК, *лауреат Шевченківської премії, письменник;*
Василь БОЙКО, *голова Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, доктор технічних наук, професор, академік УНГА, заслужений діяч науки і техніки України;*
Володимир БОЦЮРКО, *доктор медичних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України;*
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, *голова Івано-Франківського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, депутат Верховної Ради України I–II скликань, екс-посол України;*
Степан ҐЕНИК, *доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;*
Василь ГЛАГОЛЮК, *член Головної ради ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, голова Коломийського міськрайонного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, кандидат історичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України;*
Дмитро ЗАХАРУК, *депутат Верховної Ради України першого скликання, заступник голови Івано-Франківського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, письменник;*
Володимир КАЧКАН, *доктор філософських наук, професор, академік Академії наук вищої школи України, заслужений діяч науки і техніки України;*
Микола РОЖКО, *ректор Івано-Франківського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;*
Євген РОМАНИШИН, *заступник голови Івано-Франківського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, заслужений лікар України;*
Степан ПУШИК, *народний депутат Верховної Ради України першого скликання, професор, лауреат Шевченківської премії, поет та інші.*

Приєднуйтесь і ви.

ІЗ РОДУ БЕЗСМЕРТНИХ

ЛІНІ КОСТЕНКО — 85

Тарас... Ліна...

Шевченко... Костенко...

Що у них спільного? Обоє народилися в березні. Відповідно: 09.03 і 19.03.

Шевченко – 201 рік тому, Костенко – 85 років.

Єднає їх доля. Доля поетів. Єднає боротьба за слово. За українське слово. Шевченко боровся і творив у XIX столітті, але вистачає його і на XXI. Костенко творила й боролася у XX віці й робить це у XXI. А життя її і слова набагато довші.

Ліна Костенко – живий класик української літератури. Її безсмертя живе нині з нею і ми, сущі її сучасники, маємо це усвідомлювати. Як це відчуває поетеса.

Мені відкрилась істина печальна:

Життя зникає, як ріка Почайна...

Життя Ліни Костенко у літературі тривале, але на його дереві, на гілках не листочки, а листки безсмертної поезії.

Поезії любленої як високочолим інтеліґентом, богемною верствою, так і різночинцями. Тому Ліна – народна поетеса, хоч поезія її не попсова, а метафорична і десь афористично сягає всесвітніх зразків. Творчість Ліни, за її ж визначенням: шукання іскри золота в піску. Її сміливо можна назвати, знову ж таки за самовизначенням, – «лицар і поет», бо вона – жінка високого духу й незламності, на яку зі славою не впало марнослав'я, а життя стало подвижництвом в ім'я українського народу, який Ліна виховувала подібно до Шевченка, Франка, Лесі Українки як націю, готовою відстояти себе.

І нинішній Майдан, який триває як війна з супостатом на сході України, – це і заслуга її поезії, її громадянської позиції, її громадянської діяльності.

Зрештою, її присутність в українській літературі – це вже вплив, це подія і рівень нашого красного письменства.

...Ліна Костенко давно заслужила звання Нобелівського лауреата, якби Україна вміла пошановувати своїх поетів. Рівень її письма відповідає світовим зразкам, в усякому разі вартує бути в ряду польських нобеліантів Чеслава Міллоша, Віслави Шимборської.

Її ім'я, Ліна, несе той же символічний зміст, що і Леся. Леся Українка і Ліна Костенко, які зв'язують собою українські віки і є гордістю нашого народу.

Василь БАБІЙ, *просвітянин*

НА ТОМУ СТОЮ

ДАМОКЛІВ МЕЧ НАГАДУЄ

Нещодавно Верховна Рада ухвалила закон про позбавлення проклятого Януковича – московської маріонетки, неука, корупціонера, злодія і вбивці тисяч українців – звання Президента України. Нагадаю: відповідно до чинного законодавства після закінчення терміну повноважень президентське звання дає багато пільг (висока пенсія, державна дача, охорона, броньований автомобіль, високоякісне безкоштовне медичне обслуговування тощо), які фінансуються з державного бюджету, зберігаються за особою довічно. Правильне, але запізніле рішення! Незрозуміло, чому нардепи так довго зволікали з його ухваленням? Навіть «антиянукович-ській» Верховній Раді потрібно було для цього майже три місяці.

Переконаний: новообраний парламент має виявити наполегливу послідовність і зобов'язаний ухвалити низку аналогічних рішень з позбавлення президентських звань, а з ними і всіх пільг, також Кравчука, Кучми і Ющенка. Бо ніхто з цих діячів не впорався з обов'язками Глави держави, так і не ставши ґарантом Конституції, прав і свобод українців. Усі вони цинічно порушили дану на Біблії присягу. Отже, зрадили Бога й український народ. Жоден не виконав навіть частини виборчої програми. Перебуваючи на високому державному посту, вони як правителі продемонстрували цілковиту бездарність, безпорадність, некомпетентність, рідкісну політичну й державотворчу імпотентність. У жодного з них не вистачило ні духу, ні мудрості попросити в українського народу вибачення за змарнований час, за втрачені сподівання.

Їхня кадрова політика ніколи не ґрунтувалася на залученні до влади розумних, порядних професіоналів-патріотів. Під час перебування на високій посаді оточили себе сірими посередностями: аморальними кар'єристами, підлабузниками, вискочнями, загребущими пристосуванцями, казнокрадами, кумами, сватами й корисливими «любими друзями». До кола найближчих до колишніх очільників осіб потрапило також чимало аґентів спецслужб чужої держави. Усі колишні Президенти винні у злочинній «прихватизації», у появі в Україні групи олігархів-мільярдерів, які, ставши монопольними власниками цілих галузей промисловості, «зароблені» в нашій державі гроші вивозили в офшори. Тобто замість вкладати їх у модернізацію вітчизняних підприємств, інвестували розвиток економік чужих країн. При всіх тих Президентах шаленими темпами зростали неґативні суспільні явища, небачених масштабів досягла злочинна корупція.

Ніхто з них, будучи Верховним головнокомандувачем Збройних сил, не дбав про обороноздатність держави. Навпаки – всі вони злочинно нищили її військовий потенціал, наживалися на продажі за тіньовими схемами зброї, такої потрібної нині нашій армії. Зруйнували один із найпотужніших у світі військово-промислових комплексів, продукція котрого могла б використовуватися на переозброєння нашої армії, а також іти на експорт. А це давало можливість зберегти десятки тисяч робочих місць, приносило б Україні мільярдні прибутки. Через це сьогодні, щоб захиститися від нахабного, жорстокого і підступного аґресора, П. Порошенко принизливо просить зброї в Об'єднаних Арабських Еміратах, країні, яка ніколи її не виробляла. Отож, підриваючи обороноздатність України, всі колишні Президенти ослаблювали її перед зовнішнім ворогом, зраджували національні інтереси України.

Українське законодавство дуже недосконале й нечітке в частині юридичної відповідальності керівних осіб (обраних чи призначених) за непрофесіоналізм, бездарне урядування, за невиконання програм. Фактично відсутній механізм позбавлення за народною ініціативою мандатів чи відкликання з посад політиків, які не впоралися з обов'язками депутата, Президента, керівника відомства. Тому позбавлення колишніх бездарних і ледачих очільників звань і пільг буде формою притягнення їх до політичної і моральної відповідальності. Такий нормативно-правовий акт парламенту стане уроком як для нинішніх керівників, так і для всіх майбутніх. В Україні не повинно бути ні недотОрканих, ні недоторкАнних!

Позбавлення всіх звань і пільг повинно стосуватися й усіх колишніх керівників Уряду, їхніх заступників, міністрів, керівників Верховної Ради, нардепів та інших чиновників. Адже вони різною мірою стали винуватцями всіх нинішніх проблем і бід України.

На жаль, ми й нині бачимо, як неефективно діє влада. Так, і Президент і глава Уряду роблять заяви, обіцяють, а потім обіцянок не виконують, а то й узагалі нічого не роблять, як у випадку з девальвацією гривні. А кадрова політика взагалі не витримує критики.

Нерозуміння викликає інформація про те, що між головами адміністрацій Порошенка і Путіна щодня відбуваються телефонні розмови. Що обидва президенти хоча б раз у десять днів теж спілкуються в телефонному режимі. Очевидно, на початку розмови чемно бажають один одному доброго дня, а наприкінці – ще й доброго здоров'я. Неможливо уявити, щоб під час Другої світової війни, коли німці бомбардували британські міста, передзвонювалися між собою Черчилль і Гітлер. Чи щоб на території ворожої Німеччини функціонували цукеркові фабрики президента США Рузвельта.

Усі, хто прагне керівних посад, хай знають: влада це не тільки м'яке крісло під тобою, це ще й гострий меч над головою! Так, саме той Дамоклів меч, що висить на тонкій волосинці вістрям донизу над кожним правителем. Блиск його гартованого леза має щомиті нагадувати можновладцям про колосальну відповідальність за країну, за безпеку й добробут народу, який обрав їх своїми провідниками.

Анатолій КОВАЛЬЧУК

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ЗЕРНО ПОСІЯНЕ ЗІЙДЕ...

Районний конкурс читців «Нам треба твого голосу, Тарасе!» в Городенківському районному центрі дитячої та юнацької творчості

...Слухайте, слухайте голос,
Голос безсмертний Тараса.
Він – наша гордість і слава,
Рідного краю окраса...

Ім'я Тараса Шевченка святе для кожного українця. Ця людина залишила нам свої неоціненні духовні надбання – твори і світлу пам'ять про себе. Як пишуть про Кобзаря: «Він пробуджував любов до своєї Батьківщини, кликав сильних на подвиги, вселяв у слабких надію і віру».

Щорічно у весняну пору Городенківський районний центр дитячої та юнацької творчості відкриває двері шанувальникам Шевченкового слова.

Цьогоріч районний конкурс читців «Нам треба твого голосу, Тарасе!» вже вкотре зібрав учнівську молодь з усіх куточків району.

Організаторами його стали Городенківський районний центр дитячої та юнацької творчості і районне об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Голова районної «Просвіти», голова журі О. Я. Юрковський у привітальному слові звернувся до конкурсантів і відзначив, що золотими літерами в історію рідної України увійшло ім'я Великого Кобзаря. В усьому світі нашого поета, художника, митця знають, шанують і величають, а ми називаємо його Генієм і Пророком.

Вміння декламувати твори Великого Кобзаря продемонстрували 68 учнів з 25 загальноосвітніх навчальних закладів району. Почуттям патріотизму, національної гідності, любов'ю до Пророка були переповнені виступи юних читців.

Конкурс традиційно проводився у трьох вікових категоріях.

Продемонстрували високий рівень виконавської майстерності, сценічної культури і стали переможцями:

І вікова категорія – Юлія Іванунь, учениця 6 класу Городенківської ЗОШ І–ІІІ ст. № 1,

ІІ вікова категорія – Ірина Човганюк, учениця 9 класу Чернятинської ЗОШ І–ІІІ ст.,

ІІІ вікова категорія – Надія Кіндрачук, учениця 10 класу Городенківської ЗОШ І–ІІІ ст. № 2.

Поетична творчість Шевченка настільки багатогранна, лірична, патріотична і драматична, що дає безліч можливостей для театралізованих постановок. Високу акторську майстерність у постановці композиції творів Шевченка показали учні Чернелицької, Поточищенської загальноосвітніх шкіл, Городенківської ЗОШ І–ІІІ ст. № 1.

Велика дяка педагогам шкіл, які долучилися до мистецтва художнього слова, популяризації творчості Кобзаря серед учнівської молоді й підготовки конкурсантів.

Віриться, що Тарасове слово в усі часи буде служити духовним заповітом українському народові. Його думки і прагнення, посіяні в дитячих душах, дозріють плодами любові, милосердя, добра і святої істини на землі.

О. МЕЛЬНИЧЕНКО, *методист ЦДЮТ, секретар районної «Просвіти»*

ВАРТО УВАГИ

ЯК ВИХОВАТИ ПАТРІОТА

МАРІЙКА ПІДГІРЯНКА ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ І ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

(Закінчення. Поч. у № 11)

Та не зважаючи на сумний стан освіти на Гуцульщині, Марійка Підгірянка у своїй доповіді головним завданням виховної роботи ставить національне і патріотичне виховання. Її доповідь – не компіляція і навіть не реферат. У ній викладене власне бачення проблеми на основі досвіду, доброго знання історії України і болю за майбутнє української нації. Тут знаходимо роздуми над історичною долею українського народу, знайомимось з глибоко компетентними узагальненнями і шляхами вирішення проблеми. Подаються рекомендації щодо здійснення національно-патріотичного виховання не тільки в народній школі, але й у сім'ї і в молодіжному середовищі.

Доповідь починається словами: «Коли в нинішній переломній для нас хвилі числимо наші національні сили, з котрими могли б ми стати сміло до боротьби за наші права та існування, коли оглянемось за такими, що ідею національну, патріотичну усвідомили вповні й перейнялися нею ціло, то, на жаль, признати мусимо, що таких сил, таких проповідників національної ідеї не лише словом, але й ділом у нас небагато».

В доповіді велика увага приділена сімейному вихованню. Зокрема, наголошується на тому, що виховання починається в сім'ї, а потім його перебирає школа, яка працює в тісному зв'язку з сім'єю. Причому виховання в сім'ї і в школі повинні взаємно доповнюватися, і біда, наголошує авторка, якщо одне суперечить другому, що іноді спостерігається в інтеліґентних сім'ях, в яких надається перевага чужим ідеалам і нехтуються національні цінності. З цим важко боротися, але такі труднощі вмілими діями вчителя потрібно поборювати. Тут вона наводить яскравий приклад того, як виховуються й викохуються патріотичні і національні почуття в польських сім'ях.

У сільських умовах, коли серед батьків панує неписьменність, з-під стріх мужицьких вчитель одержує «матеріал сирий, але бодай не дуже зіпсований, який при добрій волі можна гарно виробити і, що більше, через дітей впливати на батьків». Вона вважає, що **національне виховання – це обов'язок, який може і повинна виконувати кожна національно свідома людина, а вчителі тим більше, бо вони, в першу чергу, є вихователями.**

У національному і патріотичному вихованні батьки й вихователі, вважає Марійка Підгірянка, допускаються помилки «не зі злої волі, а з хибного розуміння патріотизму». **«Хто є патріотом?»** – запитує вона. І відповідає: **«Кожний, хто народові своєму старається забезпечити найвищий рівень цивілізації, не шкодячи при тім іншим народам... Що ж є патріотизм? На мою думку, се не геройство, не мучеництво, не слава, се просто обов'язок кожної людини перед своєю нацією».** Отже, патріот – «це не герой, не мученик, не славний муж, котрому належиться окрема дяка і плата. А за таких уважаються по більшій части наші патріоти і в такому розумінню патріотизму виховують своїх дітей, з чого для народу є величезна шкода. Хто працює для народу чи людськості лиш задля слави, той не нарід любить, а ту славу». А далі робиться важливий висновок, що діти, які привчені вважати патріотизм як дорогу до почестей, ніколи не стануть в майбутньому щирими трудівниками на народній ниві. Такі амбітні особи не терплять побіч себе більш заслужених, славніших, знехтують політичною відповідальністю, якщо не вони є її керманичами, «внесуть заколот в народні маси».

Вона зауважує, що деякі родичі вважають патріотизм за щось таке, що можна показати і сховати, тобто виявляти патріотизм там, де це вигідно. Така поведінка дорослих шкодить національній справі, вчить дітей народного лицемірства і боягузства.

І вже дуже по-сучасному звучить такий висновок: «Великому числу народних діячів наших не вистачає бути рядовими – вони конче хочуть бути генералами, а звісно, що ними не всі можуть бути. Їм не вистачає тихої праці, вони конче бажають шуму, гуку і кадил, бо власне через хибне поняття своєї вартості переконані, що їм се належиться. І трапляються сумні факти, що через непогамовні амбіції усуваються від всякої народної праці, або що більше, перекидаються в інший табір і з діячів нації стають зрадниками національної справи».

Марійка Підгірянка застерігає від так званого святочного патріотизму, який полягає в тому, що часто проводяться гучні наради, виголошуються пусті фрази і слова, які мало коли перетворюються в діла, влаштовуються концерти, або скликаються збори, ухвали яких залишаються на папері. Молодь, що зросла в такому середовищі, бачить вершину патріотизму в тому, що вбереться в народний одяг і проведе маніфестації. Проте і це потрібно, зауважує вона, «але попри справжню витривалу працю, це як приправа до щоденного хліба, бо якби лиш тим годувався наш народ, то діждався б хіба голодної смерті».

Говорячи про виховання в школі, радить використовувати історичні оповідання, біографії видатних людей, зокрема діячів культури, літератури, мистецтва, політичних діячів, які були патріотами, відстоювали українську ідею. Разом з тим зауважує, що потрібно розповідати про людей, які, хоч і не мають Божої іскри таланту, але невпинно трудяться для народу.

Важливим засобом виховання, стверджується в доповіді, є правильно організоване позакласне читання («домашня лєктура»), тут же подаються поради, як заохотити дітей до читання і як не відбити бажання читати.

Ще одним засобом виховання є патріотична пісня, бо коли така пісня гуртом залунає, діти відчують спільність, єдність і бадьорість. «Як в один такт пливе звук пісні, так в один такт б'ють серця».

Марійка Підгірянка радить зацікавлювати дітей українськими народними піснями й думами, казками й приказками («скарбами словесності»). Сприяти тому, щоб учні самі розповідали, шукали ці скарби.

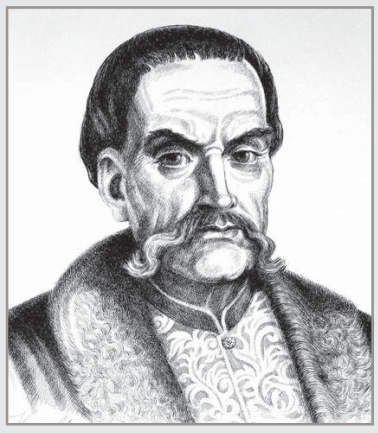
Якісне навчання і виховання повинно бути цілеспрямованим, наперед продуманим, вивіреним. Ось як про це сказано в доповіді: «Від першої хвилі, в котрій почалася наука, мушу визначити собі дорогу, котра має найскоріше і найпевніше довести до цілі, яку я собі поклала у вихованню і навчанню. З дороги сеї невільно схибнути, бо один хибний крок може схибнути і ціле виховання». Разом з цим вона переконана, що виховувати потрібно на власному прикладі, що вихователі повинні підкріплювати слова своїми ділами, бо «довгою є дорога через навчання, а коротка – через приклад».

Як в домашньому, так і в шкільному вихованні першим і найважливішим чинником є рідна мова. **«Вчити рідної мови треба так, щоб діти не лиш навчилися її, але й полюбили та уважали її за свій скарб».** Фактор рідної мови як духовний скарб української нації є головним стрижнем, навколо якого Марійка Підгірянка вибудовує систему національного і патріотичного виховання.

Стаття, чи краще сказати наукова доповідь, написана понад сто років тому, коли народ наш і на сході, і на заході жив під гнітом імперій, які всякими підступними способами проводили політику денаціоналізації. Але наша нація незнищенна. Як не принижували нас, як не знущалися над нашими найкращими синами і доньками, та все одно народжувалися нові люди, які не тільки були виразниками національної ідеї, але й розвивали її, підживлювали своїм розумом і жертовними ділами. Багато з того, про що думала і що втілювала в життя Марійка Підгірянка, є актуальним і сьогодні. Народна мудрість говорить: «Перед минулим – зніміть капелюхи, перед майбутнім – засукайте рукави». Пам'ятаймо це.

Василь КУРИЩУК, *вчитель-пенсіонер, селище Яблунів Косівського району*

ЗНАХІДКА

КІНО «МАЗЕПА» У ПРАЗІ

...Знахідка була несподіваною, а ще більше – промовистою. Поміркуйте самі: несподіваною тому, що знаходилася майже поруч – у виданні «Жіноча доля», яке побачило світ у Коломиї (число 17 за червень 1932 року). Це коротеньке, але ще раз наголошую, промовисте повідомлення, у кілька рядків дрібненьким шрифтом тексту, в якому мовиться про те, що у Празі «накручують» (тобто екранізують) фільм «Мазепа» на основі трилогії Богдана Лепкого «Мазепа», і «ця повість, багато ілюстрована, появиться на днях у чеській мові».

Нагадаймо собі: в історії європейської кінематографії це були роки, коли в «моду» вже входило звукове кіно. А гетьман Іван Мазепа у творах класиків європейської літератури змальовувався постаттю демонічною, постаттю одного з визначних діячів української історії. В Україні ж, у часі появи в «Жіночій долі» згадки про І. Мазепу, ім'я останнього супроводжувалося ще з часів Петра І, який фактично став на шлях загарбання України, негативними характеристиками: зрадник, відступник, запроданець, а всіх прихильників і послідовників його з презирством називали «мазепинцями» (це, до речі, діється і в сучасній путінській Росії).

Хоч, будьмо справедливі, найкращі сини України навіть у найжорстокіші часи сталінізму були опозиціонерами офіційній історіографії щодо постаті Івана Мазепи. Шельмований Володимир Сосюра у своїй поемі «Мазепа» зі співчуттям ставиться до свого героя і резюмує:

...Такий кінець, Мазепо, твій
Герою нещасливий мій,
Що так любив свою Вкраїну...

* * *

...У незакінченій трилогії «Мазепа» Богдан Лепкий змальовує гетьмана Івана Мазепу як національного героя України, як її будівничого, як просвітницького діяча, як живу людину, а не якусь демонічну постать.

І творці кінофільму «Мазепа» у «Чехах» (Празі), гадаю, сприйняли якраз трактування постаті гетьмана Мазепи за трактуванням Богдана Лепкого. І, виходячи зі своєї історії, згадали, мабуть, своїх національних героїв – Яна Гуса і Яна Жижку, з симпатією поставилися і до національного героя України – Івана Мазепи, до тисяч синів і доньок України, які після поразки національно-визвольної революції в Україні у 1917–1920 роках вимушено опинилися на еміґрації у Чехословаччині – у Празі, Подєбрадах, Мелніку та інших місцинах молодої Чехословацької держави. Чехословацький уряд витрачає мільйони крон на допомогу українцям-еміґрантам. Вони отримали право і можливість вчитися у створених українських вищих школах; були засновані українські школи, гімназії, курси, культосвітні організації і товариства, бібліотеки. Видавалися українські журнали й газети, в тому числі журнал «Український скиталець». У Подєбрадах діяла Українська господарська академія, у Празі засновано Музей визвольної боротьби України. При цьому музеї, до речі, було укладено Архів Української Галицької Армії, який у 1948 році було розформовано і вивезено до спецсховищ СССР.

Нема сумніву, що до створення фільму «Мазепа» у Празі причетні громадські й культурні діячі, письменники, митці української еміґрації у Чехословаччині.

Хто був автором повідомлення про створення «у Чехах» кінофільму «Мазепа»? Ім'я кореспондента публікації в «Жіночій долі» невідоме. Але, гадаю, авторство тих рядків у журналі належить письменницькому подружжю Королевих – письменниці Наталені Королеві (з Дуніних-Борковських; 1888–1966) і письменнику-вченому Василеві Короліву-Старому (1879–?), викладачеві Української господарської академії. Їх письменниця, співробітниця журналу «Жіноча доля» Ольга Олександра Дучимінська (1883–1988) називала «щирими приятелями «Жіночої долі». Обоє плідно друкувалися у цьому коломийському виданні, надсилаючи свої твори до редакції журналу з містечка Мелнік, що поблизу Праги. Роман Василя Короліва-Старшого «Чмелик», що був опублікований у «Жіночій долі», його видавець і редактор Ольга Кисілевська (Сіменович, 1869–1956) називає, одним із найкращих в українській літературі для молоді».

Наталена Королева – авторка кількох романів і повістей («Дев'ята», 1933; «1313»), збірки численних нарисів, що частково друкувалися у «Жіночій долі», а згодом ввійшли до збірки «Во дні они» (з життя Христа, біблейські картини). Вона переклала на українську мову «Наслідування Христа» Томи Кемпійського. Про неї Ольга Олександра Дучимінська в огляді книжок трьох українських письменниць – Наталени Королеви, Катрі Гриневичевої та Ірини Вільде говорила: «...Глибоко віруюча християнка... Знала древні східні мови. Талановита письменниця, що в своїй дивно вражливій душі просто переноситься в ті давні світи, дає нам те, чого досі не дав нам жадний український письменник».

Василь Королів-Старий за своїми світоглядними позиціями був «мазепинцем». Свідченням цього є його стаття у «Жіночій долі» – «Святі могили (Пам'яти роковин 292 народження і 221 смерти Великого Героя 1639–1709), в якій він закликах «усіх» до «невідкладних завдань національної чести», «помогти здійсненню великих ідеалів, яким служив і за які помер на чужині Великий Муж – пристати до товариства, котре пропоную назвати «Українська спілка імені Мазепи», скорочено – «УСІМ».

Ця відозва з'явилася в «Жіночій долі», а публікація про екранізацію фільму «Мазепа» у Празі у червні 1932 року – це справа Василя Короліва і його товариства «УСІМ».

* * *

...Яка студія «накручувала» фільм «Мазепа»? Хто був (чи були) автором кіносценарію фільму за повістю «Мазепа» Богдана Лепкого?.. Чи збереглася стрічка «Мазепа» у кінофондах Праги? Чи, може, згинула у радянсько-московських спецорганах? На жаль, відповіді на ці запитання ще нема. Поки що.

Володимир МОРОЗЮК, *член НСПУ*

СЛОВО – ЗБРОЯ

МОВА КАЛИНИ – МОВА ДУШІ

На черговому засіданні літературної вітальні «Джерельце» Коломийської міської бібліотеки № 3 для дітей відбулася цікава розмова на тему «Прикарпатські поети про рідну мову», присвячена Міжнародному дню рідної мови, який проголошений 1999 року Генеральною конференцією ЮНЕСКО.

Запрошені до спілкування учні міської школи № 3, вшанувавши пам'ять Небесної сотні, слухали розповідь бібліотекаря Тетяни Власій про мовне багатство українського народу, яке бережуть і множать майстри слова. Серед них поети – Степан Пушик, Неоніла Стефурак, Ярослав Ткачівський, Ольга Слоньовська, Мирослав Лазарук, Іван Війтенко та інші. Цьому була присвячена виставка книжок «Країна починається з тебе! Українська мова». Школярі прочитали вірші улюблених поетів.

На зустріч з учнями рідної школи прийшов відомий місцевий поет Василь Рябий, який сказав, що його «мова не тільки солов'їна, не тільки калинова, ще й тополина, вербова, вишнева, мальвина, соняшникова, чебрецева, материнчина, м'ятина, барвінкова... І щастя, що є солов'їна калина і калинові солов'ї – Україна». Гість вітальні поділився думками, ознайомив зі своєю творчістю, продемонстрував красу мови через різні поетичні жанри, подарував автографи.

Розмова про значення рідної мови вдалася.

Надія МЕЛЬНИЧУК, *вчитель української мови і літератури Коломийської ЗОШ № 3*

КНИЖНИК

НАЙКРАЩА КНИЖКА, ЯКУ ЧИТАЮТЬ

Користувачі обласної бібліотеки для юнацтва та ЦБС області визначили книжки – номінанти 2014 року.

Традиційно Івано-Франківська обласна бібліотека для юнацтва проводить моніторинг рейтингу «Найкраща книжка року в молоді Прикарпаття». Моніторинг допомагає визначити основне коло читання художньої літератури серед юнацтва за рік, зміни у його літературних смаках, мотиви впливу на вибір книжок, роль і місце книжок серед інших джерел інформації.

Нещодавно підбито підсумки моніторингу. На зустріч із молодими читачами бібліотеки завітали автори книжок, визнані переможцями в номінації «Художня краєзнавча література»:

українська письменниця, член НСПУ України, доцент ПНУ ім. В. Стефаника, лауреатка багатьох літературних премій, авторка книжок «Синдром підсніжника», «За лондонським часом», «Крамниця щастя», «Повидло з яблук», «Гуртівня штучних квітів» – Ольга Деркачова;

українська письменниця і поетеса, викладач, науковець, лауреатка багатьох літературних премій, авторка поетичних збірок «Просвічені силуети», «Переповнений експрес», феєрій «День відбілює ніч», «Подарунок від динозавра», роману «Тримай мене, ковзанко», духовної поезії «Долоні до світла», художніх замальовок та есеїв німецькою мовою «Die Ukraine von A bis Z (witzig, wurzig, interessant)», дитячого роману «Обережно, діти!» – Марія Ткачівська;

журналістка, письменниця, поетеса, член Національної спілки журналістів України, автор книжки «Адамцьо» – Оксана Кузів.

На зустріч завітали і голова ІФ ОО НСПУ, літературний критик, письменник Євген Баран та поет, прозаїк, відповідальний секретар ОО НСПУ Ярослав Ткачівський.

Присутні були зачаровані теплою, творчою, щирою атмосферою, яку створили чарівні жінки – прикарпатські письменниці. Відомі майстри слова розповідали про себе, про свої перші літературні спроби, про ідеї створення і написання книжок, а також ділилися секретами творчого успіху й охоче відповідали на запитання читачів.

Усі зичили гостям натхнення, творчих успіхів і вдячних читачів.

Н. К.

НЕЗАБУТНІ

СЛУЖИВ МОЛИТВІ ТА ПІСНІ

Талановите творіння завжди переживе свого автора, якщо це справжній талант, саме ці слова ми можемо сказати про священика, обдарованого композитора Михайла Вербицького – автора музики до національного Гімну нашої держави «Ще не вмерла...», 200-річчя якого святкуємо в ці березневі дні.

Саме з цієї нагоди в Народному історико-краєзнавчому музеї с. Бортники Тлумацького району відбувся виховний захід на тему: «Все життя служив молитві та пісні». Учасниками дійства були учні та вчителі місцевої школи.

На початку свята учасники урочисто виконали гімн України. Вчителька української мови, голова первинного осередку «Просвіта» Оксана Трак ознайомила учнів з життям і творчістю видатного композитора. Присутні дізналися, що цей скромний священик із невеликого села Явірник Руський був обдарований небуденним талантом, а його твори увійшли до пісенної скарбниці нашого народу. Залишившись сиротою в десятирічному віці, був одержимий музикою, перейнятий ідеями національного відродження, свій музичний талант віддавав українському народові й своє життя присвячував йому. Вся Галичина ще й тепер співає його літургійні композиції «Святий Боже», «Алилуя», «Єдинородний Сину» та інші.

Учні підготували й свої повідомлення про М. Вербицького як автора музичних творів на народні мелодії і створення ним музичних номерів до українських театральних вистав, а також про його посібник «Поученіє хітари», яке стало першим таким посібником в Україні. З уст Оксани Трак учні дізналися про історію створення національного Гімну, а також, що саме Вербицький був одним із перших авторів музики до слів Тараса Шевченка «Заповіт» («Завєщаніє»). Ця кантата вперше прозвучала на Шевченківському концерті у Львові 1868 року.

Учениця Анна Сенів продекламувала повний текст славня «Ще не вмерла...», а учні 2-го класу під керівництвом класного керівника Оксани Ватилів урочисто склали присягу маленьких українців, в якій пообіцяли, що свято берегтимуть рідну матір, мову, пісню та державу. На завершення свята учні ознайомилися з виставкою, приуроченою Михайлові Вербицькому.

Воістину народного композитора шанують нині його співвітчизники, бо славень розправив крила над усією Україною, і став сьогодні чи не найдорожчою піснею для кожного українця: з ним ідуть у бій, з ним ховають Героїв, з ним будують Україну.

Іван КАРП'ЯК, *директор Народного історико-краєзнавчого музею у с. Бортники Тлумацького району*

У НД «ПРОСВІТА»

КІНОЗУСТРІЧ З ГЕРОЄМ

Вранці 5 березня 1950 року, коли насичена кров'ю Героїв українська земля вітала прихід весни, в неприміткому селі Білогорщі, що поблизу Львова, впав командир армії безсмертних Роман Шухевич. Він відійшов до свого Творця на 43-му році, віддавши Батьківщині все своє багате, бурхливе й героїчне життя. Того дня воююча Україна втратила одного з найбільших своїх героїв.

У НД «Просвіта» минулої суботи демонстрували художній фільм «Нескорений», присвячений Романові Шухевичу. Перед цим завідувачка культурно-масової роботи обласної «Просвіти» Михайлина Боднар подала короткий його життєпис. Після демонстрування фільму відбулось його обговорення.

Н. К.

ЗНАЙ НАШИХ!

НАЙВАГОМІШИЙ ВНЕСОК

У столиці відбувся чемпіонат України з легкої атлетики серед ветеранів (осіб старших 30 років). Успішно виступили представники нашої області, які завоювали загальнокомандне друге місце.

Найбільший внесок у перемогу внесли іванофранківці Василь Кричун та Іван Файчак. Іван Файчак виграв біг на 60 м з бар'єрами, стрибки у довжину та висоту, а Василь Кричун виграв біг на 400 і 800 м та був другим із бігу на 1500 м.

Н. К.

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

МАР'ЯН

Рідкісним, але гарним і звучним чоловічим та жіночим найменням є у нас ім'я Мар'ян (Мар'яна). На перший погляд – це нібито здвоєне наймення (Марія і Ян). Однак тільки на перший погляд, бо якщо ви володієте латинською або хоча б дещо чули з латинської граматики, то пам'ятаєте, що присвійні прикметники римляни утворювали за допомогою суфікса «-ан». Отож Мар'ян (Маріан) є звичайним присвійним прикметником від давно відомого імені Марія, котре має кілька тлумачень (особлива, та, що гірко плаче тощо).

Українці й деякі з сусідніх народів носять кілька прізвищ, що походять від цього наймення: Мар'яненко, Мар'янчук, Мар'янів, Мар'ямів, Мар'яшин, Мар'янчішин, Мар'ясь, Мар'ясько, Мар'янець.

СИЛЬВЕСТР, СІЛЬВА

Ліс приваблює завше своєю красою, зеленню, приємною прохолодою. Тож і не дивно, що люди прадавніх віків найменовували своїх дітей, найчастіше дівчат, цією назвою. Так робили, зокрема, давні римляни. Ліс по-латинському звучить сільва – і всі давні й сучасні Сільви завдячують своїм найменням саме цьому слову. З латинського сільвестріс (той, що мешкає в лісі) виникло й чоловіче ім'я Сильвестр (в українському діалектному оформленні – Силівестр, Сільвестер тощо).

За останні століття ім'я прижилося і в «прізвищному» ряді: Сильвестренко, Сильвеструк, Сильвесторчук, Сильварук.

ФЕЙЛЕТОН

«РУСКІЙ МІР» ПЕРЛЮСТРУЄ

Для налагодження культурних зв'язків з росіянами в Ростов-на-Дону приїхав народний ансамбль пісні і танцю «Рушничок». У Будинку культури його прийняв художній керівник Пєтя Васільок, як виявилося, наш «землячок» родом з Донецька.

– З чим завітали і що будете горланить, дорогі землячки? – похизувався він українською.

– В нашому репертуарі українські народні пісні, – відповів керівник ансамблю Павло Олівець.

– Харашо. Толька вот што я вам скажу, – перейшовши на російську, продовжив «худрук», – к рєпєртуару у мєня прєтензій нєт. Но єдіналічна рєшить етат вапрос нє магу. Сєйчас у нас всьо рєшаєт «рускій мір».

Представник «руского міра» не забарився. Тут його прозвали «цирульником». Таку «клікуху» отримав через цензорську «стрижку і бриття» репертуарів.

Процедура прослуховування повторилася. Павло Олівець ознайомив «цирульника» зі складом ансамблю, його репертуаром і піснями.

– Пєсні мнє панравілісь, но нє всє. Я абязан защітіть «рускій мір» ат всякай нацистскай нєчісті, бєскультур'я і хамства. Кстаті, утачнітє названіє вашева ансамбля.

– «Рушничок», – чітко мовив Павло Олівець.

– Аткуда такоє названіє – нє от «рушниця»? Ви что – ваєвать прієхалі?

– Та ні, не так. По вашому – «полотенце», а по нашому – «рушник», а в цьому випадку – «Рушничок».

– Так би сразу і назвалісь, а то нєпанятна – то лі рушник, то лі рушниця, а оказивається – «палатєнце». Тєпєрь вот што. Пєсні я прослушал, інтєрєсниє, душевниє, но нєкатаріє визивают самнєніє. І даже вазмущєніє, напрімєр: «Гей, на високій полонині», ілі «Гей, долиною, гей, широкою». Ето нє праходит – амаралка. Оказивається еті «геї» у вас вєзде живут: і висако в гарах, і в далінах, і в гарадах тоже. І вєршинай етай амаралкі, внє самнєнія пєсня: «Будьмо, гей! Будьмо, гей! Будьмо, гей! гей! гей!» А єщє «Гей, наливайте повнії чари...» Нікуда нє гадітся – не пайдьот!..

Но єсть в рєпєртуарє і пазітів. К сажалєнію, ето нє «Мурка», і нє «Сіжу на нарах, как кароль на імєнінах...». Савсєм другіє матіви. Но мнє панравілась, как эта атаманская песня: «Розпрягайте, хлопці, коні...»

Настаящій атаман, хлопців жалєєт, спать укладиває, а сам прадалжает дєйствовать – бєрьот лапату і – за дєло... Не то, что сябри. Прієхалі і пают: «А я лягу, прілягу у гастінца-дарогі...». Стоп, думаю, – і запрєтіл. Ми своїх бомжей і лєнтяєв к вам на васток Україні атправляєм. «Рускій мір» протів всякай амаралкі і сациальнай расхлябанасті. Єщє спайотє?

– Народні пісні, – каже Павло Олівець, – такі як «Горіла сосна, палала, під ней дівчина стояла...», «Ой, чий то кінь стоїть, що сива гривонька...», «Бодай ся когут знудив, що мене зранку збудив...».

Після узгодження пісенного репертуару на сцену вийшов конферансьє та оголосив:

– Паслушайтє в іспалнєнії ансамбля «Палатєнце» пад рукаводствам Павла Карандаша хахляцкіє народниє пєсні: «Пажар в лесу», «Бєспрізорная лошадь», «Пєтуха сташніло с утра». Встрєчайтє і апладіруйтє!

Станіслав ГРИНДА

ГІМН КОМПОЗИТОРУ

Ми не знаємо Михайла Вербицького. Незнання породжує вигадки і міфи. Міфи бувають корисні для формування світогляду нації. Нація також постає, хоч і повільно, а завдяки геніям або навіть просто творчому неспокою окремих видатних осіб, яких виокремив із народних мас Господь. Таким був Тарас Шевченко, і місія його відома. Як і Іван Франко – вихователь і наставник нації.

Інших роль більша або менша. Але досить посутня і добре пам'ятається, бо історія подарувала їм безсмертя.

Помежи цих рядків на світло нашої свідомості невимушено й легко проситься славне ім'я Михайла Вербицького.

Він живе тепер вічно, щодня, живе у звуках музики, яку написав.

А написав так геніально, що вона втілилася у Гімн України, чия слава і воля не вмерли і не вмруть. Бо так хоче Бог і український народ.

Знаємо мало, дуже мало, сумно мало про автора цієї безсмертної музики. Заледве чи згадаємо (бо треба ж знати), що народився Михайло Вербицький у березні 1815 року. Через рік після народження Тараса Шевченка. Видно, тоді Бог був добрий і щедрий для України. Один народився у Великій Україні, а другий – в Галичині, на Перемишлянщині, нині – Польщі. І його батько, і він були священиками. Саме священики в ті часи у Галичині будили українців до усвідомлення себе самодостатнім народом. Окрім того, Вербицький був музикантом, композитором, автором не одної п'єси. Вони жили разом з ним, нині про них мало хто знає. Та Михайлові Вербицькому вистачило для входження у пантеон безсмертних музики для Гімну «Ще не вмерла...». Так дав Бог, що слова написав східняк Павло Чубинський. В славні дивно поєдналися Східна і Західна Україна.

Його, гімн, не раз намагалися вбити вороги, власне російська влада, комуністична сила, але... нині він звучить свіжо, урочисто, вічно, піднімає дух української нації і славень М. Вербицького сягає Бога, який нині благословляє Україну на європейський розвиток.

Василь БАБІЙ

УСМІХНІТЬСЯ

ХТО АЛКАШ?

Син запитує тата:

– Хто такі алкаші?

– Це коли росте чотири берези, а ти бачиш вісім.

– Тату, але тут росте не чотири берези, а дві...

КРОСВОРД

Кум Петро з кумом Миколою розгадують кросворд.

– Що здатне зупинити Путіна – слово на чотири літери? – запитує Петро.

– Куля... – відповідає Микола.

– Ні, куме, – НАТО... Але ваш варіант мені подобається більше.